

Kolonics Attila ezredes:

KONVOJTÁMOGATÓ KÖZPONT KIALAKÍTÁSA BEFOGADÓ NEMZETI TÁMOGATÁS KERETÉBEN

ÖSSZEFOGLALÓ: A szerző munkájában a NATO-nemzetek fegyveres erőinek műveleti területre történő átcsoportosítása során alkalmazott támogatás áttekintésével foglalkozik. Felvázolja a nemzetek ellátási felelőssége alapján a szükséges erőforrások biztosításának módját, a koalíciós erők műveleti területre történő beérkezésének folyamatát, majd a befogadó nemzeti támogatás koncepcióját, fogalmát tekinti át, sorra véve azokat az elveket és szempontokat, amelyeket egy tranzitországnak a támogatás keretében figyelembe kell vennie. Áttekinti a Saber Guardian 2017 gyakorlat során kialakított konvojtámogató központ NATO STANAG szerinti általános követelményeit, és bemutatja a végleges megvalósítást, a végrehajtott feladatokat.

KULCSSZAVAK: befogadó nemzeti támogatás, erők fogadása, gyülekeztetése/várakoztatása, előrevonása, konvojtámogató központ

BEVEZETÉS

Munkámban szeretném megvilágítani a befogadó nemzeti támogatás¹ (BNT) rendszerét, helyét, szerepét egy adott NATO-művelet során (mely lehet béke- és válságreakáló művelet, illetve fegyveres konfliktus), valamint bemutatni egy konvojtámogató központ² (KTK) kialakítását a Saber Guardian 2017 (SAGN 17) gyakorlat időszakában.

A fogalmi magyarázatok elkerülhetlensége miatt először a legszükségesebb meghatározásokat veszem sorra.

Egy adott művelet – nem kizárólag egy nemzet szemszögéből tekintve, hanem a NATO vonatkozásában is – napjainkban már ritkán korlátozódik csak egy haderőnemre, ebből adódóan jellemzően koalíciós és összhaderőnemű erők vesznek részt az adott művelet végrehajtásában. E bonyolultnak tekinthető környezetben ugyanakkor a részt vevő országok nemzeti érdekei is megjelennek, és a NATO közös doktrinális háttere és szabványrendszere ellenére a nemzeti felelősség elve is érvényesül. Ebben az összetett rendszerben tehát alapvető szövetségi érdek a fogalmak, feladatok egyértelmű, pontos, világos meghatározása.

A műveletek jellemzően a Szövetség határain kívül zajlanak, ezért értelemszerűen az erők stratégiai átcsoportosítása az első feladat. A kihívás abban fogalmazódik meg, hogy az erők – személyi állomány, fegyverzet, felszerelés, egyéb készletek – a meghatározott időben, feltöltve érkezzenek a műveleti területre.³

¹ Host Nation Support – HNS, NATO-terminológia.

² Convoj Support Centre – CSC.

³ Area of Operation – AO; Joint Area of Operation – JAO.

Az erők áttelepítése stratégiai szállítással történik, amely megvalósulhat földön, vízen, levegőben. A NATO-terminológia szerinti öt fő szállítási mód⁴ szerint, tengeri, légi, közúti, vasúti vagy belvízi módon történhet átcsoportosítás. A szükséges szállítási mód – vagy azok kombinációjának – kiválasztását a tervezés folyamán számos tényező befolyásolja. Bármely közlekedési alágazat igénybevételével történik is a szállítás, elengedhetetlen annak összefogott, tervszerű koordinációja.

A NATO rendelkezik a tervezést, a koordinációt hatékonyan és rugalmasan támogató automatizált és integrált informatikai rendszerekkel, programokkal,⁵ melyeknek a Szövetségen belüli együttes használata elősegíti a művelet sikerét. A stratégiai mozgatás/szállítás magában foglalja az erőknek a honi bázistól⁶ a (végső) célállomáshoz⁷ történő előrevonását. A küldetés sikere érdekében egy szövetséges ország vagy harmadik fél területén áthaladó/tartózkodó erők érdekében kerül sor a BNT igénybevételére.

Ebben az értelmezésben fogadó nemzet⁸ (FN) fogalma alatt azt a nemzetet értjük, amely megállapodás alapján:

- a szövetséges NATO- vagy harmadik ország fegyveres erőit, felszereléseit saját területére befogadja, vagy engedélyezi áthaladását rajta;
- lehetővé teszi ezeknek az anyagoknak és/vagy szervezeteknek az elhelyezését saját területén;
- és/vagy e célok tekintetében támogatást nyújt.⁹

A NATO BNT-konceptiója egy olyan keretet biztosít, amely lehetővé teszi a Szövetség mobil és rugalmas koalíciós erőinek telepíthetőségét, időbeni és hatékony támogatását és annak fenntarthatóságát. Ez a támogatás a NATO és a (befogadó) nemzeti hatóságok együttműködésétől, koordinációjától függ, valamint a műveleti tervezési folyamat kezdetétől a befogadó nemzet rendelkezésére álló erőforrások lehető legjobb felhasználásának megfontolásán alapuló BNT-megállapodások létrehozásából származik.¹⁰

A BNT fogalmi meghatározása tekintetében a NATO alap- és irányelveit¹¹ vettem figyelembe. A BNT tehát „egy nemzet által békeidőszak, szükségállapot, válság vagy fegyveres konfliktus esetén a fogadó nemzet (FN) területén települő, működő, illetve átvonuló szövetséges és/vagy egyéb erők és NATO-szervezetek számára nyújtott polgári és katonai segítség”,¹² támogatás.

Az így igénybe vehető szolgáltatásokról az FN-ek, a küldő nemzetek (KN) és/vagy a NATO illetékes szervei BNT-megállapodásokat¹³ kötnek.

A szövetséges műveletek tervezése esetén számos alapelvet kell figyelembe venni. A vonatkozó doktrínákon és a szövetséges műveletek korábbi tapasztalatain alapulva ezek

⁴ Modes of Transport – MoT, ALP-4.2 Land Forces Logistic Doctrine Edition B, Version 1, DEC 2015, 58.

⁵ Allied Deployment and Movement System – ADAMS; Effective Visible Execution – EVE; Coalition Reception Staging and Onward Movement – CORSOM.

⁶ Home Base – HB.

⁷ Final Destination – FD.

⁸ Host Nation – HN, AAP-6 Edition 2016, 66.; MC 334/2.

⁹ AAP-6 Edition 2016, 66.; MC 334/2.

¹⁰ AJP-4.5 Allied Joint Doctrine for Host Nation Support EDITION B, VERSION 1, May 2013, 13.

¹¹ MC 334/2 Befogadó Nemzeti Támogatás NATO Alap és Irányelvei; MC 331; MC 319/3 NATO Logisztikai Alap- és Irányelvei; AJP-4.5. Edition B, Version 1, May 2013.

¹² AAP-6 Edition 2016, 91.; MC 334/2.

¹³ Memorandum of Understanding – MoU, egyetértési nyilatkozat; Technical Agreement – TA, technikai megállapodás.

az elvek önmagukban ugyan nem garantálják a sikert, de a tervezéshez szilárd alapot nyújtanak az alábbiak szerint.

Felelősség. Alapvetően a nemzetek és a NATO-parancsnok közösen felelnek a szövetséges műveletek során a BNT-követelmények meghatározásáért, tervezésért, annak ellenére, hogy az átalárendelt saját erők ellátása elsődrendű felelősség marad minden nemzet számára.

Ellátás, erőforrások. Egy adott műveletben minden részt vevő nemzet köteles a saját fegyveres erői számára biztosítani a szükséges erőforrásokat, illetve kétoldalú vagy kollektív megállapodásokkal támogatni a NATO-nak átalárendelt erőit. Egy nem szövetséges állam is hasonló elvek mentén csatlakozhat a BNT-megállapodáshoz. Az FN által nyújtott szolgáltatások az erők ellátásának jelentős részét biztosíthatják, de a tervezéskor figyelembe kell venni, hogy a jövőbeli műveletek során erre nincs mindig lehetőség.

Felelősség. A stratégiai és NATO-parancsnokok felelősek a BNT tervezéséért, végrehajtásáért, de ez nem zárja ki a KN-ek jogát, hogy BNT-megállapodást kössenek az FN-nel. A többnemzeti megállapodások azonban előnyösek a szűkös erőforrások rendelkezésre állása esetén, továbbá segítségével elkerülhető a felesleges nemzeti erőforrások műveleti területre történő mozgatása.

Együttműködés. Az együttműködés alapvető követelmény a BNT során, melynek célja a szűkös források megfelelő biztosítása a művelet sikere érdekében. Ennek ki kell terjednie a művelet minden nem katonai¹⁴ szereplőjére is. A BNT tervezése, végrehajtása érdekében az FN hatóságai és a NATO-vezetésű erők közötti együttműködés kulcsfontosságú a művelet hatékonysága szempontjából, mely az együttműködésben érintett minden szereplőre kiterjedően valósul meg a vezetés megfelelő szintjén, általában nemzeti képviselők vagy összekötő tisztek útján.

Gazdaságosság. A BNT tervezése, végrehajtása során a cél az FN által rendelkezésre bocsajtott erőforrások leghatékonyabb és legtakarékosabb felhasználása a műveleti célok elérése érdekében. A NATO által koordinált BNT-nek a leggazdaságosabb ellátási színvonalon kell megvalósulnia és folyamatosan biztosítania kell az erők ellátásához szükséges források elérhetőségét.

Átláthatóság. A BNT-megállapodás alapján a NATO-vezetésű erők és szervezetek számára nyújtott támogatásokra vonatkozó információkat az illetékes NATO-parancsnok és a küldő országok rendelkezésére kell bocsátani. Ez tiszta és pontos képet nyújt a parancsnok számára, és lehetővé teszi a források prioritás szerinti elosztását.

Költségtérítés. A BNT-t igénybe vevő és az FN közötti megállapodás alapján történő visszatérítés, melyre minden igénybe vevő fél külön vállal kötelezettséget. A többnemzeti megállapodás megkötése biztosítja, hogy az igénybe vett szolgáltatások költségét észszerűen osztják el az igénybe vevők között.

A fenti elvek alapján biztosított támogatás a hazai erőforrásoktól távol lévő erők ellátása, minden oldalú biztosítása szempontjából a BNT igénybevételének lehetőségét erősen felértékeli.

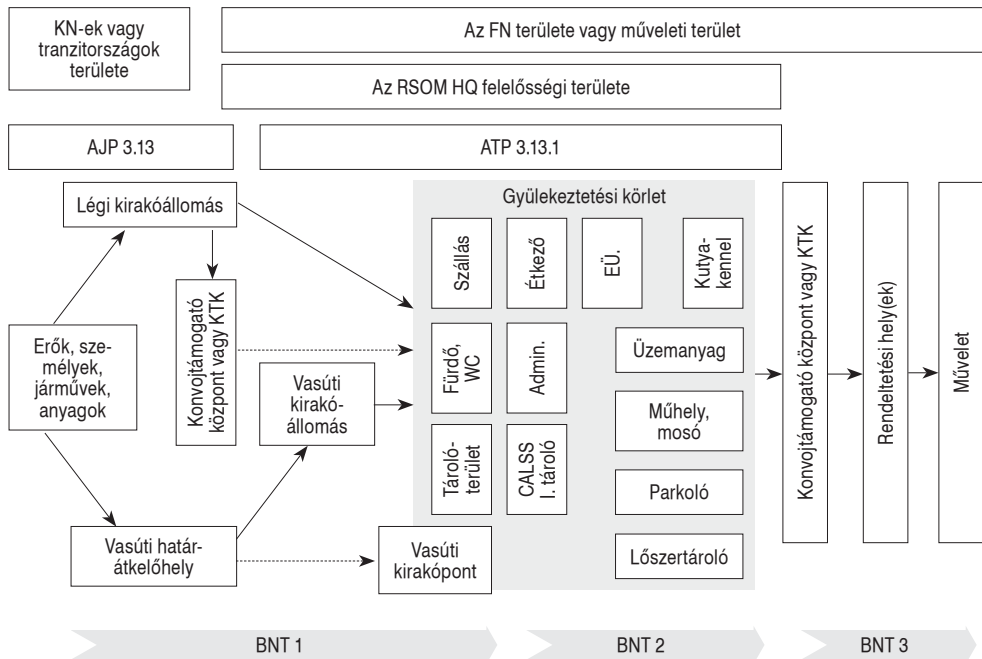
A BNT során a műveletben részt vevő erők széles körben vehetnek igénybe:

- különféle létesítményeket, objektumokat;
- kormányzati szervek, önkormányzatok, nemzetgazdasági szereplők által biztosított közreműködést;

¹⁴ International Organizations – IO, nemzetközi szervezetek; Governmental Organizations – GO, kormányzati szervezetek; NGOs – nem kormányzati szervezetek; International/Regional Tribunals – nemzetközi/helyi bíróságok.

- kisegítő személyzetet;
- anyagokat, eszközöket;
- anyagi készleteket és szolgáltatásokat.

A stratégiai mozgások jól elkülönülő és szignifikáns része az erők fogadása, gyülekeztetése/várakoztatása, előrevonása (RSOM¹⁵). Az RSOM-tevékenység első lépése a hazai bázison a nemzeti berakási terv¹⁶ alapján történő berakodás a különböző szállítási módoknak megfelelő berakóállomásokon.¹⁷ A stratégiai áttelepítés ütemezését a nemzetek, illetve a művelet vezető parancsnok és tervezőtörzse különböző, a tervezést elősegítő, korábban említett szoftverek (ADAMS, EVE, CORSOM) segítségével hajtják végre.

1. ábra Az RSOM elvi felépítése¹⁸

A stratégiai szállítást követően a nem szükségszerűen a rendszeresített szervezeti bontásban mozgatott erők, eszközök beérkeznek a szállítási mód szerinti kirakóállomásra,¹⁹ amelynek területén megtörténik a személyi állomány és a hadfelszerelés ideiglenes elhelyezése, gyülekeztetése. A várakozási körletben a katonai szervezetek készleteit feltöltik, azok felkészülnek a műveleti területen kijelölt helyen történő feladat-végrehajtásra és az ehhez szükséges előrevonásra.

¹⁵ Reception, Staging, Onward Movement.

¹⁶ National Mounting Order – NMO.

¹⁷ Point of Embarkation – POE; vasúti (RPOE), tengeri (SPOE), légi (APOE).

¹⁸ Pályi József: RSOM to LOGD & LOGC meeting 4. sz. diájából készítette a szerző.

¹⁹ Points of Disembarkation – POD; vasúti (RPOD), tengeri (SPOD), légi (APOD).

A közúti előrevonás során az erők alapvetően oszlopmenetet hajtanak végre. A konvojok támogatása érdekében az előrevonási útvonalak mentén az RSOM HQ az előrevonás és visszacsoportosítás időszakában megközelítőleg 200 km-enként KTK-kat telepít.²⁰

A SAGN 17 gyakorlat esetében az erők átcsoportosítását a felsorolt doktrinális alapelvek mentén tervezték. A SAGN egy olyan összhaderőnemi közös gyakorlatsorozat, amelyet az Amerikai Hadsereg Európai Erőinek Főparancsnoksága²¹ irányításával a korábbi években Ukrajnában, Bulgáriában és Romániában rendeztek meg. 2017-ben Magyarországot is bevonták a gyakorlatba, de a végrehajtás súlypontja továbbra is a déli régió, azon belül Románia és Bulgária volt. Az ernyőgyakorlat összesen hét ország 17 gyakorlatát foglalta magában, mintegy 40 ezer fős végrehajtó állománnyal a gyakorlat többnemzeti irányító törzse alárendeltségében. A gyakorlat célja: közös kiképzéssel gyakorolni a közös védelem feladatait, az együttműködés javításával párhuzamosan bemutatni a Szövetség védelmi képességeit.²²

A Romániában és Bulgáriában végrehajtott gyakorlatokhoz az Európában állomásozó amerikai és a nemzetközi erők átcsoportosítása volt szükséges. Az átcsoportosítások érdekében KTK-kat állítottak fel Csehország, Magyarország és Románia területén.

A magyarországi KTK-t Táborfalva helyőrségben a Magyar Honvédség Anyagellátó Raktárbázis (MH ARB) állományaival alakították meg. A KTK-k feladata az áthaladó konvojok támogatása – kiszolgálás, vontatás, kísérés, (kis)javítások helyszínének biztosítása, üzemanyag-feltöltés végrehajtása – volt. A tervezés időszakában a BNT biztosításához az amerikai fél az általa előzetesen megküldött szükségleti jegyzékben²³ 10 ezer fős átvonuló személyi állományt és több ezer darab technikai eszközt tüntetett fel.

SZABVÁNYKÖVETELMÉNYEK EGY KTK-VAL SZEMBEN²⁴

A szabvány egyértelmű elvárásokat fogalmaz meg a KTK-val szemben, hogy az egyszerűség alapelve mentén biztosítson szolgáltatásokat. Tekintettel arra, hogy a KTK-kat az FN-ek és/vagy a valós művelet területén alakítják meg, ezért korlátozott támogatási képességeket határoztak meg számukra:

- a) teljes vezetési és irányítási felelősség a KTK-n belüli tevékenység során;
- b) a szükséges mértékben folyamatosan legyen képes a valós támogatás során elhelyezési körülmények biztosítására, étkeztetés, higiéniai feltételek, egészségügyi ellátás nyújtására mintegy 750 fő részére;
- c) biztosítson parkolási és hajtóanyag-feltöltési lehetőséget 350 db jármű részére;
- d) a fő és a mellék előrevonási útvonalak mentén szükség esetén biztosítson vontatási lehetőséget;
- e) a menetvonal mentén biztosítson pihenőkörletet;²⁵
- f) saját területén nyújtson szükséges műszaki támogatást, és biztosítsa az erők védelmét;
- g) dolgozza ki a beérkező erőkre vonatkozó eljárásrendet;
- h) az előrevonás érdekében működjön együtt a BNT-t biztosító hatóságokkal;

²⁰ ATP-3.13.1 Annex E, 55.

²¹ US EUCOM.

²² Nyitrai István: SAGN összefoglaló jelentés, 2017. szeptember, ppt-előadás, 3. dia.

²³ Statement of Requirement – SOR; szükségleti jegyzék a művelet végrehajtásához szükséges anyagokról, szolgáltatásokról, katonai képességekről.

²⁴ ATP-3.13.1 Allied Tactical Publication – RSOM Procedures.

²⁵ Rest Over Night – RON.

- i) az előrevonás biztosítása érdekében legyen képes további képességeket²⁶ szervezetébe integrálni a szükséges valós biztosítás feltételeinek megteremtése érdekében;
- j) rendelkezzen a szükséges kommunikációs és informatikai rendszerekkel (CIS²⁷);
- k) legyen képes az alkalmazott logisztikai rendszer (LOGFAS²⁸) használatára.

A NATO stratégiai parancsnokságai által kiadott képességkódok és képességjegyzék²⁹ ezzel szemben egy némileg eltérő, néhány tekintetben alacsonyabb szintű követelményt támaszt a KTK-val szemben:

- a) biztosítson elhelyezést, étkeztetést, higiéniai feltételeket, egészségügyi ellátást mintegy 500 fő részére;
- b) biztosítson parkolási és hajtóanyag-feltöltési lehetőséget naponta 200 db jármű részére;
- c) bármikor legyen képes további 100 fő és 50 db jármű ideiglenes befogadására;
- d) biztosítson megfelelően védett parkolási lehetőséget lőszerrel megrakott járművek részére.

Emellett további képességfokozó követelményként határozza meg:

- a) legyen képes személyi állománnyal és eszközökkel csatlakozni a logisztikai helyzetkép³⁰ megteremtéséhez a NATO alapvető automatizált információs rendszeréhez;
- b) legyen telepíthető extrém hideg vagy forró éghajlati viszonyok és bonyolult körülmények között;
- c) telepítése esetén rendelkezzen minimum háromnapos készlettel;
- d) legyen képes megteremteni az erők védelméhez szükséges feltételeket;
- e) a NATO-előírásnak megfelelően rendelkezzen és biztosítson ABV-védelmi³¹ képességet;
- f) a Szövetség kiképzési szabványában³² meghatározottak szerint legyen felkészült a rögtönzött robbanóeszközök elleni védelemre.

A feladattisztázás során véglegesítették – melyet az amerikai fél³³ is megerősített –, hogy a szabvány(okban) meghatározott minden képesség biztosítására nincs szükség. Ugyanakkor ismételt meg kell jegyezni, hogy a szabványok bevezetésére vállalt határidők miatt a gyakorlat időszakában bizonyos képességek nem álltak rendelkezésre. A megteremtésükre olyan erőfeszítéseket kellett volna tenni, melyek a 2017. évi erőforrások mellett nem voltak vállalhatóak, illetve egy részük a Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program keretében vannak betervezve.

A KTK VÉGLEGES FELADATRENDSZERE

A feladattisztázások során kialakult a magyar KTK tényleges feladatrendszere, mely összhangban volt a beérkező erők igényeivel, és amely a NATO-szabványok figyelembevételével és a hazai BNT lehetőségei alapján lett kidolgozva. A legfontosabb feladatok az alábbiak voltak:

- a) vezetés és irányítás biztosítása;

²⁶ Katonai rendőrség, műszaki, javító- és egyéb adminisztratív képességek.

²⁷ Communication and Information System.

²⁸ Logistic Functional Area Service.

²⁹ NATO Bi-SC Capability Codes and Capability Statements, 29 Jan 2016.

³⁰ Recognised Logistics Picture – RLP.

³¹ Atom, biológiai, vegyi.

³² STANAG 2294/ACIEDP-01 Counter Improvised Explosive Device (C-IED) Training Requirements.

³³ 21st TSC – 21. Hadszintéri Támogató Parancsnokság.

- b) a betartandó rendszabályok kialakítása;
- c) erők elhelyezése (200–700 fő/nap);
- d) élelmezés és munkakörülmények biztosítása (16–34 fő amerikai összekötő, illetve a saját állomány ellátása);
- e) tábori hajtóanyagraktár üzemeltetése, feltöltés hajtóanyaggal (az elvárt képesség 75 000 l/nap);
- f) forgalomszabályzás és ellenőrző-áteresztő pontok működtetése;
- g) egészségügyi ellátás biztosítása;
- h) területmenedzsment, műszaki tevékenység és a „Force Protection” koordinálása;
- i) javítás/karbantartás, műszaki mentés biztosítása;
- j) a saját és a konvoj kíséző állomány ellátása;
- k) egyeztetés a hatóságokkal a továbbhaladás érdekében.

AZ MH ARB KTK KIALAKÍTÁSA

Az MH ARB 2017. június 1. és 2017. augusztus 22. között – az MH Logisztikai Központ parancsnokának 62/2017. számú parancsa alapján – az amerikai és a szlovén fél részére, az elfogadott NATO-szabványok³⁴ alapján konvojtámogató központot állított fel, működtetett, biztosította a szövetséges erők átvonulását, illetve az ez idő alatt szükséges ellátást.

A gyakorlat végrehajtása az alábbi szervezési és végrehajtási fázisokból állt:

- előkészítés 2017. 05. 03–29.;
- átcsoportosítás 2017. 05. 25–31.;
- végrehajtás 2017. 06. 01. – 08. 31.;
- visszacsoportosítás, értékelés 2017. 09. 01. – 10. 31.

A KTK települési helyeül az előzetes szemrevételezések – és az amerikai féllel történt egyeztetések – után az MH Bakony Harckiképző Központ (BHK) táborfalvai bázisát jelölték ki. Itt történt meg a konvojok fogadása, a személyi állományuk pihentetése, a járművek feltöltése hajtóanyaggal. A saját végrehajtó személyi állomány ellátási, pihentetési, élelmezési feladatait pedig az MH Katonai Közlekedési Központ anyagraktára területén hajtották végre.

Az amerikai erők ellátásához szükséges képességek kialakítására a gyakorlat tervezési fázisai során az átvonuló erők által a szükségleti jegyzékben megadott – és az MH által vizsgálta – igények alapján került sor. A kezdeti műveleti képesség (IOC³⁵) elérésére 2017. június 1-jén, míg a teljes műveleti képesség (FOC³⁶) elérésére 2017. június 8-án került sor.

Az IOC során a KTK képes volt korlátozott számban konvojt fogadni és pihentetését biztosítani, míg a FOC elérésével, vagyis a teljes kapacitás kihasználásával képes volt több mint 400 fő pihentetésére, 250 db technikai eszköz elhelyezésére és hajtóanyaggal történő feltöltésére. A beérkező erők élelmezési ellátásának biztosítására – az előzetes egyeztetés alapján – nem került sor.

A KTK működését az amerikai fél egy összekötő csoport – harcászati műveleti központ (TOC³⁷) – alkalmazásával segítette, amelynek összetétele a gyakorlat végrehajtása során folyamatosan változott az erők beérkezésének intenzitása függvényében.

³⁴ AJP-4 (STANAG 2182); AJP-4.4 (STANAG 2506); AJP-4.6 (STANAG 2230); AJP-3.13 (STANAG 2532); ATP-3.13.1 (STANAG 2580); AASTP-5 (STANAG 4657).

³⁵ Initial Operational Capability.

³⁶ Full Operational Capability.

³⁷ Tactical Operation Centre.

Az amerikai TOC-ban csúcsidőszakban 34 fő összekötő tartózkodott a tábor területén. A következő feladatrendszert kellett végrehajtaniuk:

- a) erők mozgásának híradó-támogatása és -biztosítása;
- b) javító- és vontatóképesség biztosítása;
- c) mozgáskoordinálás biztosítása;
- d) üzemanyag-ellátás biztosítása (az erre a feladatra telepített rajerőt még a gyakorlat kezdetén felszámolták).

A gyakorlat csúcsidőszakában a beérkező erők (konvojok) száma meghaladta a KTK rendelkezésre álló elhelyezési és higiéniai kapacitásait, ezért a tervek alapján az amerikai fél további szolgáltatásokat vett igénybe. A KTK képességét meghaladó létszámú erők kiszolgálását, elhelyezési és ellátási feladatait a KBR³⁸ amerikai vállalkozás hajtotta végre szerződés alapján, jellemzően alvállalkozók bevonásával. Ez a szolgáltatás nem tartozott bele a BNT-támogatás körébe, az az amerikai fél saját szervezésében történt.

A KBR feladata volt a mobil tábori elhelyezés, valamint a személyi higiéné feltételeinek biztosítása és folyamatos fenntartása. A szükséges mennyiségű klimatizált sátor felállítását és a higiéniai feltételek kialakítását, telepítését a szolgáltató cég saját állományával hajtotta végre mintegy öt nap alatt. A nagyszámú konvoj áthaladását követően a szolgáltató végrehajtotta a bontást, és kapacitásait továbbszállította.

A KBR a „csúcsidőszakban” három fő munkavállaló helyszíni állomásoztatásával biztosította a mobil létesítmények működését, amely állomány ellátási feladatai nem terheltek a magyar felet.

A VÉGREHAJTÁS

A gyakorlat során az MH Logisztikai Központ egy RSOM HQ szerepében eljárva irányította az MH Katonai Közlekedési Központ bázisán kialakított mozgáskoordináló központot³⁹ (MKK) és az MH ARB által kialakított KTK tevékenységét. A konvojok beérkezése már az IOC elérésekor megkezdődött, majd a FOC időszakában folyamatosan változó intenzitással működött, és a gyakorlat tényleges befejezését követően a visszacsoportosítást végrehajtó erők átvonulásával fejeződött be.

Az előzetes tervezésnek megfelelően a TOC rendelkezett alapinformációkkal az országhatárt átlépő konvojokról, és szorosan együttműködött az MKK-val. A konvojok adatait sok esetben az amerikai TOC állományával is pontosítani kellett. Több esetben előfordult, hogy a határátlépésről a TOC nem, vagy tévesen és későn kapott információt.

A feladatrendszerből adódóan a KTK felelt a Táborfalva térségébe érkező konvoj közúti forgalomszabályzásáért és a végrehajtó szakállomány biztosításáért. A konvojokat felvezető magyar szállítmánykísérő állománnyal együttműködve az M5 autópályán érkező oszlopokat a KTK az MH BHK bázisának 2. számú kapujánál kialakított ellenőrző-áteresztő ponton (EÁP) keresztül fogadta.

A kötelezően előírt regisztrációt követően az oszlop a telephelyre, illetve feltöltési igény esetén a töltőpontra sorolt be. Az EÁP állománya ellenőrizte a belépő személyek fegyvereinek töltetlenségét, felvette az adataikat. Ezek alapján az oszlopparancsnok és a TOC egyeztetette

³⁸ Kellogg Brown & Root amerikai katonai támogató vállalat. Kovács Gergely: A katonai magánvállalatok főbb típusai. <http://old.biztonsagpolitika.hu/?id=16&aid=1427&title=a-katonai-maganvallalatok-fobb-tipusai-> (Letöltés időpontja: 2017. 12. 28.)

³⁹ Movement Coordination Centre – MCC.

a személyi állomány és a technikai eszközök adatait, azokat összevetette a korábban már megküldött, a határátlépés alapjául szolgáló diplomáciai engedéllyel. A személyi állomány elfoglalta az elhelyezési körleteket, pihent, tisztálkodott, felkészült a továbbindulásra. Az oszlop megérkezését annak azonosítóadataival együtt azonnal jelentette az RSOM HQ részére, és tájékoztatta az MCC-t is.

Az előzetes számvetések alapján az MH BHK bázis telephelyén 5-6, a Táborfalván lévő katonai szervezetek területén további 3-4 konvoj technikai eszközeinek elhelyezésére volt lehetőség, természetesen az oszlop méretének és a járművek típusának függvényében. A csúcsponton egy nap 30 oszlop lépett be az országba, ebből 11 vette igénybe a KTK-t. A visszacsoportosítás idején egy időben 18 konvoj is tartózkodott az országban, és ebből hét oszlop érkezett Táborfalvára.

Az oszlopok a KTK-ban eltöltött idő tekintetében is eltérő képet mutattak. Voltak oszlopok, melyek a feltöltés végrehajtását követően csak a személyi állomány rövid (4–6 óras) pihentetését hajtották végre, és indultak tovább, míg néhány konvoj 24 órát is meghaladó ideig tartózkodott Táborfalván. Ebben szerepe volt annak is, hogy a gyakorlat egyik alapvetése az volt, hogy a feladatot a NATO Alapszerződés 4. cikkelye szerint, vagyis a polgári lakosság, illetve a közlekedés akadályozása nélkül kell végrehajtani. Így került sor arra, hogy a részt vevő nemzetek korlátozhatták a területükön áthaladó konvojok mozgásának időtartamát és mennyiségét is. Tekintettel arra, hogy a gyakorlatra a nyári időszakban – turistaszézonban – került sor, több ország a hétköznapokon történő közlekedést (például csak hétfőn, szerdán és pénteken, vagy kedden és csütörtökön) preferálta, és hétvégén nem engedélyezte a katonai mozgásokat.

A konvojok egyszerűbb közlekedése – manőverezés, kísérés – miatt az oszlopokban lévő járművek számát előzetesen maximálták. A meghatározás szerint egy oszlopban 20-25 db jármű haladhatott, azok típusától és méretétől függően. Lehetőség szerint a túlsúlyos, túlméretes eszközöket – zömmel a páncélozott és a lánctalpas harcjárműveket – elsősorban vasúton, ritkább esetben tréleren csoportosították át. A kerekes eszközök tekintetében is nagy volt az eltérés, hiszen kerekes harcjárművek, műszaki eszközök és természetesen különféle teher- és szállító járművek, terepjáró járművek alkották a konvojokat. Az oszlopok összeállításánál figyelembe vették, hogy az egy oszlopba tervezett járművek milyen sebességgel képesek közúton közlekedni, illetve tartoznak-e valamilyen különleges besorolásba.

Az optimális oszlopösszetételre való törekvés ellenére a valóságban szinte minden változat előfordult. Az induláskor homogén oszlopok az útközbéli átszervezések, műszaki meghibásodások miatt „átalakultak”. Így fordult elő, hogy több esetben 3-5 jármű érkezett konvojként az előre jelzett 20 helyett. A menet közben technikai okok miatt lemaradt eszközök az érkező következő oszlophoz csatlakoztak, és az így „meghízott” konvoj lényegesen több járművel érte el a KTK-t.

A konvojok 3 óránként indultak, de a teljes mentvonalon ez a követési idő nem volt tartható. A polgári forgalom, a technikai meghibásodások, az előírt rövid pihenők – és az autópályákon azok fizikai lehetőségei – befolyásolták a terveket. Így fordult elő, hogy több esetben az oszlopok „összecsúsztak”, és két – egy esetben pedig három – konvoj egy-egy óra különbséggel érkezett a KTK térségébe. A már vázolt beléptetési eljárás miatt egy normál oszlop fogadása minimálisan 30-35 percet vett igénybe. A KTK fizikai kialakítása következtében a behajtásra kijelölt 2. számú kapu és a kihajtásra igénybe vett 1. számú kapu ugyanarra a közútra vezette a konvojokat. Így fordult elő, hogy a belépő konvoj – amely ráadásul egy hosszabb oszlop volt – és a közvetlenül utána érkező újabb konvoj járművei akadályozták az éppen induló oszlop kihajtását.

Az ilyen problémák elkerülése érdekében a beérkező és a távozó konvojok mozgását harmonizálni kellett. Ennek érdekében az MKK és az amerikai TOC a konvojok határon történő belépésének időpontjára fokozott figyelmet fordított, így a lehető legpontosabban lehetett meghatározni a KTK-ba érkezésük idejét. Ha a KTK-ba érkezés ideje egybeesett egy konvoj távozásának idejével, akkor a TOC javaslata alapján a távozó konvoj indulási ideje módosult. Az esetek zömében ezt a menetkész oszlop várakoztatásával volt célszerű megtenni, ezzel elkerülhető volt, hogy a szűk bevezető közúton két oszlop találkozzon.

1. táblázat *Kimutatás*⁴⁰

	A feladat-végrehajtás időszaka			Összesen
	Június	Július	Augusztus	
Konvoj	24	74	30	128
Személy (fő)	783	1864	272	2919
Technika (db)	347	675	135	1157

A feladat-végrehajtás fő időszaka július volt, júniusban és augusztusban a konvojok alapvetően logisztikai alegységekből álltak, júliusban viszont többnyire a harcoló erők hajtottak végre átcsoportosítást.

A SZOLGÁLTATÁSOK ÖSSZESÍTÉSE

A KTK működési időszaka alatt a képességeit párhuzamosan biztosította a külföldi haderő és a saját állomány részére.

Az amerikai összekötő csoport részére élelmezési ellátást, az átvonuló erők részére pedig hajtóanyag-feltöltést, szállást és higiéniai feltételeket biztosított. 2017. június 1. és augusztus 31. között több mint 1000 adag ételt biztosított, és 250 ezer liter JET-A1 kerozint, 10 ezer liter gázolajat töltött fel amerikai és szlovén töltő gépkocsikba, illetve közvetlenül a technikai eszközökbe. Az átvonuló állomány és az összekötő csoport közel 3900 éjszakát töltött a KTK körleteiben. Ezenfelül a KTK kijelölt állománya részt vett összesen 153 konvoj kísérési feladataiban, és több mint 45 ezer közúti kilométert teljesített.

A saját erők feltöltésére kiszolgált mintegy 7600 liter gázolajat és 400 liter benzint. A működési képesség elérésének kezdetétől a visszacs csoportosítás megkezdéséig 3300 adag ételt készített a gyakorlaton részt vevő magyar állomány részére. A KTK saját és az MKK szállítmánykísérő, valamint a gyakorlatban részt vevő más katonai szervezetek állománya több mint 2900 éjszakát töltött Táborfálván.

⁴⁰ MH ARB KTK parancsnokának összesített jelentése.

2. táblázat *Szolgáltatások összesítése*⁴¹

	Anyag/szolgáltatás	Mértékegység	RSOM CSC
Külföldi	JET-A1 (F-34)	liter	255 882
	Gázolaj (F-54)	liter	10 401
	Élelmezési adagok száma	adag	1 018
	Szállásbiztosítás	fő/éjszaka	3 881
	Közúton történt RSOM CSC által koordinált kísérések száma	db	153
	Közúton történt kísérések megtett távolsága	km	45 270
Magyar	Gázolaj (F-54)	liter	7 613
	ESZ-95	liter	407
	Élelmezési adagok száma VI-os norma	adag	3
	Élelmezési adagok száma kétszeres VI-os norma	adag	3 278
	Szállásbiztosítás	fő/éjszaka	2 922

A SAGN 17 – és a csatlakozó gyakorlatok – végrehajtásában részt vevő erők kétharmad része Pápán, illetve Várpalota térségében hajtott végre feladatot, és itt vett igénybe szolgáltatásokat, így a Táborfalva KTK által biztosított ellátáson felül még az MH ÖHP ellátószervezetei is végeztek kiszolgálást. A szolgáltatási adatokat az MH LK RSOM HQ BNT-részlege összesítette, azokat itt csoportosították gyakorlatonként, és az igénybe vevő nemzetek részére itt készítették elő a számlázást.

TAPASZTALATOK, KÖVETKEZTETÉSEK

Fontos kiemelni, hogy a BNT keretében – a jövőben várhatóan gyakrabban – előforduló RSOM-feladatok eredményes végrehajtásához, a vonatkozó szabványok ratifikálásának értelmében, a vállalt alkalmazási határidőt mindenképpen tartani kell. Ezért a hazai stratégiai és szakmai szabályozókat ki kell dolgozni.

A jövőbeni képesség megteremtésének feltétele – az anyagi erőforrásokon túl – a megfelelő létszámú személyi állomány biztosítása. A feladatra dedikált állomány ütemezett nyelvi, szakmai felkészítése, kiképzése is elengedhetetlen.

Kiemelten fontos a végrehajtás begyakorlása harcászati szinten, de az átfogó megközelítés⁴² jegyében elengedhetetlen a műveleti, stratégiai együttműködés más, a tárcán kívüli szereplőkkel.

Nem elegendő alkalmi képességek kialakítása – mint például a szállítmánykísérő csoportok, részlegek időleges megalakítása –, hanem állománytáblában megalakított szervezeti elemekre van szükség a folyamatos, fenntartható képességhez.

A Saber Guardian gyakorlatsorozat folytatásáról a döntés megszületett, a tervezés elkezdődött. Ennek során hazánkban a jövőben nagy valószínűséggel feladatként kell számolnia a KTK-képesség lehívásával. Ha az MH ARB ismételten feladatként kapja a BNT keretében a KTK működtetését, akkor a feladattisztázás és az előkészítés során törekednünk kell a

⁴¹ Nyitrai István ezds.: SAGN 17 összefoglaló jelentés, 2017. augusztus.

⁴² Comprehensive Approach – CA.

már meglévő tapasztalatok felhasználására. A tapasztalatok feldolgozásával el kell érniük, hogy a képességet begyakorlott állománnyal alkalmazzuk. Törekedniük kell a megismert hiányosságok kiküszöbölésére, a már ratifikált szabványok vállalt határidőre történő bevezetésére, az ehhez szükséges szervezeti átalakításokat és a további képességfejlesztést pedig haladéktalanul meg kell kezdenünk.

FELHASZNÁLT IRODALOM

AASTP-5 (STANAG 4657)

AJP- 4.5 Allied Joint Doctrine for Host Nation Support EDITION B, VERSION 1, May 2013.

AJP-3.13 (STANAG 2532) Forces Deployment

AJP-4 (STANAG 2182)

AJP-4.4 (STANAG 2506)

AJP-4.6 (STANAG 2230)

APP-6 Edition 2016

ATP-3.13.1 RECEPTION, STAGING AND ONWARD MOVEMENT (RSOM) PROCEDURES (Edition A Version 1 JUNE 2014)

Kovács Gergely: *A katonai magánvállalatok főbb típusai*. <http://old.biztonsagpolitika.hu/?id=16&aid=1427&title=a-katonai-maganvallalatok-fobb-tipusai->

MC 319/3 NATO Logisztikai Alap- és Irányelvei

MC 331

MC 334/2 Befogadó Nemzeti Támogatás NATO Alap- és Irányelvei

MH ARB KTK parancsnoka összesített jelentése

MH ARB KTK parancsnoka előadása, 2017. 07. 05.

MH ARB KTK parancsnoka jelentése, 2017. 08. 15.

MH HFKP jelentése HVKF részére, 2017. december

MH HFKP úti jelentése, 2016. 09. 15.

MH HFKP, miniszteri háttéranyag, 2017. február

NATO Bi-SC Capability Codes and Capability Statements, 29 Jan 2016.RSOM to LOGD & LOGC meeting, Pályi József előadása

SAGN 17 összefoglaló jelentés, 2017. augusztus, Nyitrai István ezds. előadása

STANAG 2294/ACIEDP-01 Counter Improvised Explosive Device (C-IED) Training Requirements